

- 3) засоби вчинення злочину; 4) обстановка вчинення злочину;
- 5) джерела вчинення злочину.

Список використаної літератури:

1. Гавриш С. Б. Коментар до ст. 243 КК / С. Б. Гавриш // Кримінальний кодекс України. Науково-практичний коментар: у 2-х т. Т. 2: Особлива частина / Ю. В. Баулін, В. І. Борисов, В. І. Тютюгін та ін.; За заг. ред. В. Я. Тація, В. П. Пшонки, В. І. Борисова, В. І. Тютюгіна. – 5-те вид., допов. – Х.: Право, 2013. – С. 428-432.
2. Миколенко А. Н. Преступления против окружающей среды / А. Н. Миколенко // Уголовный кодекс Украины. Комментарии : под ред. Ю. А. Кармазина и Е. Л. Стрельцова. – Харьков, ООО «Одиссей», 2001. – С. 496-540.
3. Плугатир В.С., Кришевич О.О. Злочини проти довкілля / В.С. Плугатир, О.О. Кришевич // Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / Д. С. Азаров, В. К. Грищук, А.В. Савченко [та ін.]; за ред. О. М. Джужі, А. В. Савченка, В.В. Чернея. – К.: Юрінком Інтер, 2016. – С. 530-578.
4. Дудоров О. О. Злочини проти довкілля / О. О. Дудоров // Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України ; за ред. М. І. Мельника, М. І. Хавронюка. – 9-те вид, переробл. та допов. – К.: Юридична думка, 2012. – С. 720-780.
5. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 р. // Відомості Верховної ради України. – 2001. – № 25–26. – Ст. 131.
6. Правила охорони внутрішніх морських вод і територіального України моря від забруднення та засмічення: постанова Кабінету Міністрів України від 29 лютого 1996 р. № 269 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 13 жовтня 2015р. № 953) // Офіційний вісник України. – 2015. – № 94. – Ст. 3205.

Ключові слова: об'єктивна сторона, бездіяльність, місце вчинення злочину, засоби вчинення злочину, обстановка вчинення злочину, джерела вчинення злочину.

Ключевые слова: объективная сторона, бездействие, место совершения преступления, средства совершения преступления, обстановка совершения преступления, источники совершения преступления.

Key words: objective side, inaction, the place of the crime, means of committing a crime, the situation of the crime, sources of the crime.

БАЛОБАНОВА ДАР'Я ОЛЕКСАНДРІВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри кримінального права, кандидат юридичних наук, доцент*

СУЧАСНИЙ СТАН ЗМІН КРИМІНАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Законотворчість є другим і самим демонстративним рівнем динаміки кримінального права. Сучасний стан законотворчості потребує

дослідження змін, оскільки кількість та якість прийнятих кримінальних законів безпосередньо змінює кримінальне право і, звичайно, переноситься на рівень правореалізації.

Перша, найбільш очевидна проблема, полягає в кількості змін, що вносяться до КК України. Окремі кримінально-правові норми за часи їх існування з моменту прийняття КК України 05 квітня 2001 р. й до теперішнього часу змінювалися вже декілька разів, інколи менш ніж з інтервалом в один рік.

Цей процес триває, оскільки зберігається підхід законодавця до кримінального закону як до засобу вирішення усіх проблем в державі, майже кожний «негаразд» викликає бажання «поборотися» з ним за допомогою посилення (переважно – *прим. авт.*), а інколи (дуже рідко – *прим. авт.*) пом'якшення кримінальної репресії. Зміни в КК багато в чому обумовлюються існуючим в нашій державі змішанням правового волюнтаризму, правового фетишизму та правового нігілізму [1, с. 760]. Вчені наголошують на тому, що «існує хибна тенденція вирішувати складні економічні, політичні, соціальні, культурні, етнографічні, інформаційні, ідеологічні та інші проблеми сучасного життя шляхом встановлення та посилення кримінальної відповідальності, тобто шляхом застосування Кримінального кодексу України» [2, с. 8].

Протягом існування КК України 2001 р. зміни в нього були внесені 209 законами та 3 рішеннями Конституційного Суду України. Пропорційно переважають зміни до Особливої частини, які становлять 86% всіх змін проти 14% до Загальної частини. Але якісні зміни (реформи) більш притаманні саме Загальній частині – поява нових інститутів та відповідних Розділів (Розділ XIII¹ «Обмежувальні заходи», Розділ XIV «Інші заходи кримінально-правового характеру», Розділ XIV¹ «Заходи кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб»). Даними реформами відбувалося введення нових для вітчизняного законодавства, але не для науки кримінального права, інститутів (кримінальні проступки, спеціальна конфіскація, заходи кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб та ін.).

Слід зазначити, що низка розділів КК зазнавала суттєвих змін під впливом необхідності виконання Україною своїх міжнародних зобов'язань відносно виконання модельних конвенцій, учасниками яких є України.

Іншою проблемою, пов'язаною з численністю змін, які вносяться до Кримінального кодексу України, є проблема їх хаотичності та безсистемності. На Графіку 1, побудованому на підставі зведених даних з кількості прийнятих законів, якими вносилися зміни до КК за період з 2002 р. по 2019 р., продемонстрована динаміка законотворчості щодо внесення змін до КК (за кількістю законів).

Як вбачається, протягом існування КК, кількість змін до нього мала безсистемний, нелінійний характер, а відбувалася з певною періодичністю спадів та підйомів (але ніколи не була нульовою!).

Проведений аналіз змін до КК дозволив зробити висновок, що в основному новели, тобто зміни статей, їх частин, вносилися до Особливої частини КК. За *питомою вагою змін*, під якою пропонуємо розуміти

відношенням кількості законів, якими вносилися зміни, до кількості статей в розділі кодексу, всі розділи Особливої частини можна розташувати в наступному порядку:

1 – Розділ XVII «Злочини у сфері службової діяльності та професійної діяльності у сфері надання публічних послуг» (питома вага 582%: 99 законів до 17 статей);

Графік 1

2 – Розділ VII «Злочини у сфері господарської діяльності» (315%: 107 до 34);

3 – Розділ XVI «Злочини у сфері використання електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), систем та комп'ютерних мереж» (267%: 16 до 6);

4 – Розділ IV «Злочини проти статевої свободи та статевої недоторканності особи» (260%: 13 до 5);

5 – Розділ I «Злочини проти основ національної безпеки України» (238%: 19 до 8) та Розділ XII «Злочини проти громадського порядку та моральності» (238%: 31 до 13);

6 – Розділ XV «Злочини проти авторитету органів державної влади, органів місцевого самоврядування, об'єднань громадян та злочини проти журналістів» (210%: 61 до 29);

7 – Розділ V «Злочини проти виборчих, трудових та інших особистих прав і свобод людини і громадянина» (187%: 58 до 31);

8 – Розділ XVIII «Злочини проти правосуддя» (171%: 60 до 35);

9 – Розділ XIII «Злочини у сфері обігу наркотичних засобів, психotropних речовин, їх аналогів або прекурсорів та інші злочини проти здоров'я населення» (136%: 34 до 25);

10 – Розділ VI «Злочини проти власності» (124%: 21 до 16);

11 – Розділ IX «Злочини проти громадської безпеки» (116%: 29 до 25);

12 – Розділ XI «Злочини проти безпеки руху та експлуатації транспорту» (111%: 20 до 18);

13 – Розділ VIII «Злочини проти довілля» (109%: 24 до 22);

14 – Розділ XIV «Злочини у сфері охорони державної таємниці, недоторканності державних кордонів, забезпечення призову та мобілізації» (100%: 12 до 12) та Розділ XIX «Злочини проти встановленого порядку несення військової служби (військові злочини)» (100%: 35 до 34);

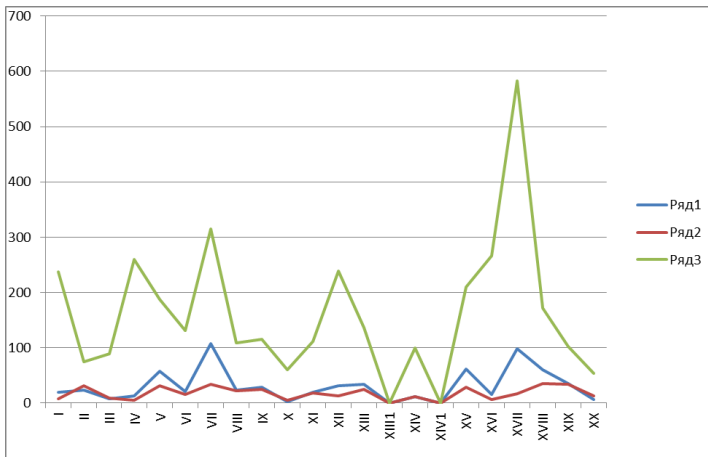
15 – Розділ III «Злочини проти волі, честі та гідності особи» (89%: 8 до 9);

16 – Розділ II «Злочини проти життя та здоров'я особи» (75%: 24 до 32);

17 – Розділ X «Злочини проти безпеки виробництва» (60%: 3 до 5);

18 – Розділ XX «Злочини проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку» (54%: 7 до 13).

Наведені дані можна представити у вигляді графіку (графік 2), де синя лінія – кількість законів, червона – кількість статей у розділі, зелена – питома вага змін.

Графік 2

Критично оцінюючи результати законотворчої діяльності вітчизняного законодавця та аналізуючи досвід уже 19-річного функціонування КК 2001 р., можна стверджувати, що за минулі роки він намагався пройти перевірку на міцність і довести свою здатність вирішувати основні завдання протистояння злочинності, яка змінила свої характеристики (поява нових видів суспільно небезпечних діянь (кіберзлочини, економічні, екологічні злочини), транснаціональний, організований характер багатьох суспільно небезпечних проявів тощо). Але поряд з цим, ті зміни та доповнення, яких він зазнав та продовжує зазнавати, не можна охарактеризувати однозначно – не всі з них є доцільними, виправданими та такими, що відповідають правилам законодавчої техніки.

Список використаної літератури:

1. Навроцкий В.А. Факторы нестабильности украинского уголовного законодательства. Уголовное право: истоки, реалии, переход к устойчивому развитию: мат-лы VI Российского конгресса уголовного права (26-27 мая 2011 г.). М.: Проспект, 2011. С. 760.
2. Баулін Ю.В. Кримінальний кодекс України: сучасний стан та перспективи. Проблеми науки кримінального права та їх вирішення у законотворчій та правозастосовній діяльності: мат-ли міжнар. наук-практ. конф. 8-9 жовт. 2015 р. Редкол.: В.Я. Тацій (голов. ред.), В.І. Борисов (заст. гол. ред.) та ін. Х.: Право, 2015. С. 7-11.

Ключові слова: законотворчість, зміни до законодавства, питома вага змін, реформи законодавства, новели у законодавстві.

Ключевые слова: законотворчество, изменения в законодательстве, удельный вес изменений, реформы законодательства, новеллы в законодательстве.

Key words: lawmaking, changes in legislation, specific weight of changes, legislative's reforms, novelties in the legislative.

ПОПОВИЧ ОЛЕНА ВАСИЛІВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри кримінальної юстиції
Чернівецького юридичного інституту,
кандидат юридичних наук, доцент*

ПОКАРАННЯ ЗА ФІНАНСУВАННЯ ДІЙ, ВЧИНЕНИХ З МЕТОЮ НАСИЛЬНИЦЬКОЇ ЗМІНИ ЧИ ПОВАЛЕННЯ КОНСТИТУЦІЙНОГО ЛАДУ АБО ЗАХОПЛЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ, ЗМІНИ МЕЖ ТЕРИТОРІЇ АБО ДЕРЖАВНОГО КОРДОНУ УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМИ УДОСКОНАЛЕННЯ

Правовою формою законодавчо визначеної кримінальної відповідальності є санкція кримінально-правової норми [1, с. 26], оскільки не тільки встановлює караність діяння як обов'язкову ознаку поняття злочину, але й визначає межі такої караності, а відповідно і межі суддівського розсуду, межі врахування обставин справи для призначення покарання в плані визначення міри їх впливу на обране покарання.

Проблема побудови санкцій кримінально-правових норм має не тільки теоретичне, але і практичне значення, оскільки визначення судом виду і розміру покарання безпосередньо пов'язано з юридичними конструкціями санкцій кримінально-правових норм.

У зв'язку з тим, що Законом України 1533-VII від 19 червня 2014 року «Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо відповідальності за фінансування сепаратизму» [2] Кримінальний кодекс України (далі – КК України) [3] був доповнений ст. 110-2 «Фінансування дій, вчинених з метою насильницької зміни чи повалення конституційного